

PRIJEPIS

HRVATSKO ARHEOLOŠKO DRUŠTVO

Z A G R E B

Zrinjski trg 19

Broj 89 od 26.V 1969. g.

SEKRETARIJATU ZA PROSVJETU, KULTURU

I FIZIČKU KULTURU SR HRVATSKE

Z A G R E B

Na svojoj sjednici, održanoj dana 8.IV 1969. g. Uprava Hrvatskog arheološkog društva je razmotrila problem Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika iz Split, u povodu predstavke što ju je Naslov uputio Društvu. Čast nam je upoznati Naslov sa stanovištem što ga Društvo zastupa u toj stvari.

Razabrali smo iz navedenog dopisa, a isto tako i iz razgovora što smo ih vodili s pojedinim predstavnicima političkog i kulturnog života iz Knina, da su se pojavila mišljenja kako bi spomenuti Muzej trebalo da se vrati u Knin, odnosno da se u kninski muzej vrati arheološki materijal nadjen na kninskom području. Mi smo naše stanovište direktno izrazili tim predstavnicima i ovdje ćemo ga samo ukratko rezimirati.

Odmah na početku izjavljujemo, da bez rezerve podržavamo sva nastojanja koja idu za tim da se pitanje smještanja tog Muzeja konačno riješi na način kako on to zaslužuje, s obzirom na njegovu naučnu i kulturno-historijsku vrijednost. Konkretno, podržavamo akcije koje posljednjih godina provodi sama Uprava Muzeja, u suradnji s Jugoslavenskom akademijom znanosti i umjetnosti, sa Skupštinom općine Split i s našim najvišim republičkim forumima, to jest da se u Splitu sagradi nova zgrada koja će pod svoj krov primiti i Muzej i Institut za nacionalnu arheologiju. Time ujedno pozdravljamo jasne izraze dobre volje što ih u posljednje vrijeme pokazuju naši republički organi i Skupština općine Split u cilju da se osiguraju materijalna sredstva potrebna za ostvarenje navedene zamisli.

Društvo ovakav stav zauzima od početka svog djelovanja, pa mu ni u ovoj prilici nije bilo teško da ga potvrdi.

Muzej je danas, u skladu s općim razvojem naše zemlje, prerastao u ustanovu u kojoj se sve više afirmira naučno-istraživački rad, što se odrazilo i osnivanjem posebnog Instituta pri njemu, koji je njegov sastavni dio, u kojemu je ujedinjena i stručna muzeološka i naučno-istraživačka i publicistička djelatnost. Takva jedna ustanova, u današnjim uvjetima, bitno različitim od onih prije Oslobođenja, ako hoće da uspješno djeluje, mora biti smještena u ambijentu i živjeti u atmosferi pogodnim za razvijanje takvih mnogostrukih aktivnosti na najvišem nivou. Po našoj ocjeni, današnji Split je upravo jedan od takvih centara, s bogatom tradicijom na polju arheoloških istraživanja uopće, a na polju nacionalne arheologije posebno. Split je podavna preuzeo ulogu glavnog grada Dalmacije, koja je kolijevka naše najstarije narodne prošlosti, kulture i umjetnosti, pa sama ta činjenica upućuje na to da se takva institucija smjesti u taj grad. Materijal što se čuva u zbirnama tog muzeja potiče s područja čitave dalmatinske Hrvatske. Istraživanja što ih vrši Muzej, odnosno Institut, protežu se takodjer na područje Dalmacije. Publikacije što je Muzej izdaje /"Starohrvatska prosvjeta"/, takodjer pretežno obrađuje probleme iz povijesti i kulture primorskog područja. Prema tome, sam položaj što ga je Split stekao u ovo pola stoljeća kao najistaknutiji politički, ekonomski i kulturni centar dalmatinske regije, sugerira i smještaj muzeja u njemu. Stupanj ekonomskog i kulturnog razvitka ovog grada garancija je, da će Muzej ne samo što prije naći krov nad glavom, nego isto tako da će se moći održavati na doličnoj visini, na kojoj splitska komuna već danas održava niz naučnih i kulturnih institucija. Veoma je važan moment društvenog funkcionisanja takvog jednog reprezentativnog i jedinstvenog muzeja. Ovo može doći do izražaja samo u centru, koji po svom smještaju i po svojoj ulozi uvjetuje maksimalnu frekvenciju posjetilaca, a to Split zaista i jest, kao važan turistički centar i najznačajnije čvorište turizma čitave Dalmacije. Napokon, na takav put u rješavanju ovog pitanja upućuje i naša suvremena perspektiva o izgradnji jednog potpuno samoupravljačkog društva. Na mnogim područjima, Split se pokazao kao pogodan medij u objedinjavanju različitih djelatnosti pojedinih komuna dalmatinskog područja, među kojima one iz oblasti

kulture nisu na posljednjem mjestu. Logično je očekivati da će se i u razvijanju naše nacionalne arheologije naći najbolji put suradnje između dalmatinskih gradova, pa bi takav Muzej, umjesto jabuka razdora između pojedinih gradova (od kojih neki također imaju ili arheološke muzeje ili arheološke zbirke u kompleksnim muzejima, čak s vrijednim eksponatima iz starohrvatskog perioda/ postao jedan od faktora zajedničke suradnje dalmatinskih arheologa i muzealaca na polju nacionalne arheologije. Ukratko, naše je mišljenje da bi u današnjim uvjetima Split trebalo odrediti kao sjedište takva muzeja, čak i kad se ne bi u ovom času niti nalazio u tom gradu.

Iz razgovora s drugovima iz Knina, stekli smo uvjerenje da je Skupština općine Knin u glavnim crtama izgradila osnove svog programa za osnivanje jedne muzejske ustanove sa sjedištem u tom gradu. Njima smo izravno iznijeli svoje mišljenje. Smatramo da Knin zaslužuje, i da mu je potrebna jedna takva kulturna ustanova. Ali ne vraćanjem u prošlost, nego formuliranjem realnih zadataka na kulturnom planu, u kome osnivanje jednog muzeja, po našoj ocjeni, treba da zauzme jedno od prvih mjesta. Povoljna je okolnost, što grad ima i nekih tradicija, a posebno samo postojanje tvrđave. Ona u smještaju jedne tako velike i kompleksne institucije kakva treba da bude Muzej hrvatskih arheoloških spomenika sa svojim Institutom, ne bi nikako mogla odgovoriti, ali bi izvrsno poslužila lokaciji jednog regionalnog muzeja, s kojim bi se mogla, kao vrijedan historijski spomenik i prvorazredna atrakcija, lijepo uklopiti. U takvom jednom kompleksnom muzeju, koji bi obradio širu regiju kojoj je grad Knin centrom, našla bi, naravno, i arheologija svoje mjesto, pored historijskog, etnografskog i drugih odjela. Stvar je konkretnih razmatranja i dogovaranja s Muzejem hrvatskih arheoloških spomenika, s arheološkim muzejima u Zadru i Splitu i s muzejom grada Šibenika da se utvrdi, koja bi gradja u izvornom a koja u obliku kopija bila ustupljena tom novoosnovanom muzeju. Vjerujemo da bi takav muzej, s kulturnog i prosvjetno-didaktičkog stanovišta, i za kninsku regiju i za domaću i stranu javnost, bio čak vrijedniji od jedne ekskluzivne institucije koja ima pretežno naučni karakter. Napominjemo da postoje u svijetu renomirani muzeji, čak centralni za neke oblasti (npr. Romisch-

-germanisches Zentralmuseum u Majneu), u kojima je fundus eksponata predstavljen s 90% kopija (koje se usput rečeno kao takve i ne raspoznaju). Prema tome, vrijednost će muzeja biti u tematici koju će obradivati i u suvremenom muzeološkom tretmanu, bez obzira da li je dokumentacija dana u originalu ili u kopiji. Vjerujemo da će Skupština općine Knin, uz pomoć fondova za kulturu, uskoro prići realizaciji ovih planova. Ukoliko se osnivanjem muzeja zacrta i pravilna kadrovska politika (jer daljnji razvoj i usmjeravanje muzeja zavisti će ponajviše od usmjerenosti stručnog kadra), on bi mogao u relativno kratkom vremenu zauzeti vidno mjesto u krugu naših afirmiranih kompleksnih muzeja. Ovo je Društvo već izrazilo pripravnost da sa svoje strane pruži ne samo podršku, već i stručnu pomoć u izradi programa i postave arheološkog odjela muzeja, a tome treba da doprinese i održavanje Glavne godišnje skupštine Društva u Kninu i naučnog kolokvija posvećenog problematici kninskog područja na polju arheologije, koji su predviđeni za ranu jesen ove godine.

Smatramo da nije potrebno detaljnije se zadržavati na prijedlogu što ga je iznio Dr. Branimir Gabričević. On je izrazio samo jedno načelno stanovište, po njegovu mišljenju i optimalno ali, kako sve ukazuje, bez obzira na mjesto, vrijeme i prilike. Takovi stavovi bili bi dragocjeni na početku razmatranja naučno-arheološke i arheološko-muzeološke problematike, kad se tek zacrtava opća politika na tom polju. Mi se, naprotiv, nalazimo na kraju tog procesa, jer, izgradnjom zgrade za smještaj Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika i njegova instituta u Splitu, skida se zapravo s dnevnog reda posljednji od najkrupnijih i najvažnijih problema u toj domeni. Budući da ni sam Dr Gabričević ne zastupa više mišljenje na koje se Naslov poziva, to smatramo da nije nužno o njemu zauzimati stanovište.

Zagreb, 26. V 1969. g.

Predsjednik

Hrvatskog arheološkog društva

M.P.

Dr Mate Suić, v.r.